

**การพัฒนาชุมชนตามแนวพุทธวิธีของนักการเมืองท้องถิ่น
ในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม***
LOCAL POLITICIANS BUDDHIST OF AT BANG GRABUE SUB-DISTRICT
MUNICIPALITY IN BANG KHONTI DISTRICT
OF SAMUT SONGKRAM PROVINCE

พระครูสังฆรักษ์อิวัฒน์ อธิวาทโน

Phrakhrasangkarak Atiwat Adhivadhano

วัดตะโหนดราย สมุทรสงคราม

Wat Tanot Rai, Samut Songkhram

Corresponding Author E-mail: phramhapnwaspuyychotko@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักราชสังคหัตถุธรรมกับการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่น และ 3. เสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนตามแนวพุทธวิธีของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ด้วยสูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 333 คน ด้วยแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.894 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 รูปหรือคน โฉและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. หลักราชสังคหัตถุ 4 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาชุมชนในระดับปานกลาง ($R=0.503^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่า เมื่อมีการประยุกต์ใช้หลักธรรมดังกล่าวจะทำให้การพัฒนาชุมชนมีคุณภาพยิ่งขึ้น 3. แนวทางการพัฒนาชุมชนตามแนวพุทธวิธีของนักการเมืองท้องถิ่น ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1. สัสสมณะ มุ่งพัฒนาการเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร 2. ปุริสมณะ ส่งเสริมบุคลากรที่มีคุณธรรมและบริหารงานอย่างโปร่งใส 3. สัมมาปาสะ สนับสนุนอาชีพที่สอดคล้องกับ

อัตลักษณ์ท้องถิ่น และ 4. วาจาเปยยะ สื่อสารด้วยความสุภาพเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวสะท้อนถึงการบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับการบริหารท้องถิ่นอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน

คำสำคัญ: การพัฒนาชุมชน; พุทธวิธี; นักการเมืองท้องถิ่น; เทศบาลตำบลบางกระบือ; จังหวัดสมุทรสงคราม

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To examine the level of community development initiated by local politicians at Bang Krabue Sub-District Municipality, Bang Khonthi District, Samut Songkhram Province; 2. To explore the relationship between the principle of Raja-Sangahavatthu Dhamma and community development among local politicians in the area; and 3. To propose a Buddhist method approach to community development for local politicians, conducted by the mixed methods. The quantitative data were collected from 333 eligible voters using a questionnaire with an overall reliability score of 0.894. The data were analyzed using descriptive statistics and Pearson's correlation coefficient. The qualitative data were collected by in-depth interviewing 10 key informants, including both laypersons and monks, and analyzed using descriptive content interpretation.

The research findings revealed that: 1. The overall level of community development led by local politicians was high. 2. The application of Raja-Sangahavatthu 4 was moderately correlated with community development ($R=0.503^{**}$) with a statistically significant positive relationship at the 0.01 level, indicating that incorporating this Buddhist principle can enhance the quality of community development. 3. Buddhist-oriented approach to community development consists of four dimensions: 1. Sassamedha; promoting agriculture and food security through effective management of basic resources. 2. Purisamedha; promoting good governance by selecting morally upright and competent personnel. 3. Sammapasa; supporting local occupations aligned with community identity to reduce inequality. And 4. Vacapeyya; using polite and constructive communication to foster public participation. These findings reflected the effective integration of Buddhist

principles into local administration in ways that align with cultural context and community lifestyles.

Keywords: Community Development; Buddhism; Local Politicians; Bang Krabue Subdistrict Municipality; Samut Songkhram Province

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ประชาชนในพื้นที่ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้การบริหารจัดการและบริการสาธารณะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2535) อธิบายว่าการปกครองท้องถิ่นนั้น คือ รูปแบบหนึ่งของการกระจายอำนาจทางการเมืองที่ให้สิทธิแก่ประชาชนในการบริหารพื้นที่ของตนเอง ซึ่งถือเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตย จากแนวคิดนี้ ทำให้การเมืองระดับท้องถิ่นไม่ใช่เพียงเรื่องของการจัดการงบประมาณหรือโครงสร้างพื้นฐาน แต่ยังครอบคลุมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วม การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการสร้างจิตสำนึกพลเมืองในระดับฐานราก

อย่างไรก็ตาม ในบริบทของประเทศไทย โครงสร้างและรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นยังคงเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญ ทั้งในด้านการจัดสรรอำนาจ การมีส่วนร่วมของประชาชน และประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบาย ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล (2559) ชี้ให้เห็นว่าการปฏิรูปท้องถิ่นของไทยยังขาดการสนับสนุนในเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรมทางการเมือง ทำให้การกระจายอำนาจยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร สอดคล้องกับฉัตรลลิตา จุลเพชร (2565) ที่เสนอว่า แนวคิดการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่นแม้จะได้รับการส่งเสริมจากรัฐธรรมนูญ และนโยบายต่าง ๆ แต่ยังคงถูกจำกัดด้วยกลไกจากส่วนกลางและทัศนคติของเจ้าหน้าที่รัฐบาลกลุ่ม

เมื่อพิจารณาถึงบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในฐานะกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน จะพบว่าคุณลักษณะของผู้นำและวิถีคิดเชิงคุณธรรมมีอิทธิพลต่อคุณภาพของนโยบายและการมีส่วนร่วมอย่างยิ่ง วิษณุ คชรรัตน์ (2564) ระบุว่า การส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสในองค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้หน่วยงานสามารถได้รับความไว้วางใจจากประชาชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน เช่นเดียวกับศราวุธ ชันธิวิชัย และคณะ (2564) ที่เห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีทั้งความรู้ ความเข้าใจ และพื้นที่ในการแสดงออกเพื่อให้เกิดประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

เทศบาลตำบลบางกระบือ จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นพื้นที่หนึ่งในตัวอย่างที่มีความโดดเด่นทั้งในด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต และศักยภาพทางเศรษฐกิจ การที่นักการเมืองท้องถิ่น

จะสามารถพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืนนั้นจำเป็นต้องเชื่อมโยงแนวทางพัฒนากับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและรากเหง้าทางจิตวิญญาณ วาธิณี วงศาโรจน์ (2565) สนับสนุนแนวคิดนี้โดยเสนอว่า นโยบายสาธารณะที่ดีควรบูรณาการความเข้มแข็งของประชาชนเข้ากับการเติบโตทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับประเทศในภาพรวม ดังนั้น การศึกษาการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นตามแนวพุทธวิธีผ่านหลักราชสังคหัตถุธรรมในพื้นที่เทศบาลตำบลบางกระบือ จึงเป็นการพัฒนาเชิงคุณธรรมที่ไม่เพียงตอบโจทย์ความยั่งยืนในระดับท้องถิ่น แต่ยังสอดคล้องกับการสร้างประชาธิปไตยที่เข้มแข็งจากฐานรากอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักราชสังคหัตถุธรรมกับการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อนำเสนอการพัฒนาชุมชนตามแนวพุทธวิธีของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method Research) ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง อายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปอาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 1,953 คน (สำนักงานบริหารทะเบียน กรมการปกครอง, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ Yamane (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 333 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งหมด 10 รูปหรือคนประกอบด้วย 1. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป 2. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน 3. กลุ่มนักการเมือง

ท้องถิ่น จำนวน 2 คน 4. กลุ่มผู้ปฏิบัติงานเทศบาลตำบลบางกระบือ จำนวน 2 คน และ 5. ประชาชน จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการพัฒนาชุมชนตามแนวพุทธวิถีของนักการเมืองท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (Check List) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักราชสังคหัตถุธรรม 4 ด้าน รวม 16 ข้อ ตอนที่ 3 การพัฒนาชุมชน 3 ด้าน รวม 12 ข้อ ทั้งตอนที่ 2 และ 3 ใช้มาตรวัด 5 ระดับ (Likert, 1967) ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อเสนอความคิดเห็น และตอนที่ 5 หมายเหตุเพิ่มเติม (ถ้ามี) แบบสอบถามชุดนี้มุ่งให้ข้อมูลครบถ้วนทั้งด้านปริมาณและเชิงลึก โดยแบบสอบถามทั้ง 5 ตอนนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน จากนั้นจึงทำการแจกแบบสอบถาม

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำตามกระบวนการที่เป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้น จากนั้นจึงศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยเพิ่มเติมอย่างรอบด้านให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ก่อนนาร่างแบบสัมภาษณ์ไปปรึกษาและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงให้เหมาะสม สุดท้ายผู้วิจัยได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญอย่างมีประสิทธิภาพและตรงประเด็นที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้ 1. ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตถึงเทศบาลตำบลบางกระบือ เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถาม 2. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำนวน 333 ชุด ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ 3. รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ เพื่อแจ้งและขอความอนุเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเข้าร่วมสัมภาษณ์ จากนั้นจึงกำหนดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ให้เหมาะสมกับความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล เมื่อถึงกำหนดจึงดำเนินการสัมภาษณ์ตามแผนที่วางไว้ โดยได้รับอนุญาตให้บันทึกเสียง จดบันทึก และถ่ายภาพประกอบเพื่อความครบถ้วนของข้อมูล สุดท้ายผู้วิจัยได้นำข้อมูลดิบทั้งหมดมารวบรวมและจัดเตรียมไว้สำหรับการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมแปลผลตามเกณฑ์ของเบสต์ (Best, 1981) และสถิติอนุมานใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's r) เพื่อวัดความสัมพันธ์ของตัวแปร ส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่และนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) โดยยึดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยเริ่มจากการวางเค้าโครงของข้อมูล โดยจัดทำรายชื่อคำหรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัย แล้วจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ (Categories) เพื่อความสม่ำเสมอในการวิเคราะห์ จากนั้นพิจารณาบริบทหรือสภาพแวดล้อมของข้อมูลที่ได้มา พร้อมเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อให้การวิเคราะห์มีความลึกซึ้งและสามารถประยุกต์ใช้ในการตีความหรือเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ผลการวิจัย

1. ระดับการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม พบผลการศึกษาดังตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามหลักราชสังคหวัตถุ โดยภาพรวม

หลักราชสังคหวัตถุ	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. สัสสมณะ การส่งเสริมการเกษตร	3.89	0.41	มาก
2. ปุริสเมธะ การส่งเสริมคนดีมีความสามารถ	2.60	0.44	ปานกลาง
3. สัมมาปาสะ การส่งเสริมอาชีพ	3.76	0.39	มาก
4. วาจาเปยยะ ความมีวาจาอันดูดีมีน้ำใจ	4.01	0.49	มาก
ภาพรวม	3.57	0.35	มาก

เมื่อวิเคราะห์ตามหลักราชสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วาจาเปยยะ หรือการสื่อสารที่ดูดีมีน้ำใจ ($\bar{X}=4.01$) รองลงมา คือ สัสสมณะ ($\bar{X}=3.89$) และสัมมาปาสะ ($\bar{X}=3.76$) และด้านปุริสเมธะ เกี่ยวกับการส่งเสริมคนดี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=2.60$) อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า

นักการเมืองท้องถิ่นมีจุดแข็งด้านการสื่อสารและส่งเสริมการเกษตรและอาชีพ แต่ยังคงขาดการเน้นส่งเสริมบุคลากรที่มีคุณธรรมและความสามารถอย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม

ลำดับ	การพัฒนาชุมชนนักการเมืองท้องถิ่น ในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1.	ด้านเศรษฐกิจชุมชน	4.11	0.42	มาก
2.	ด้านสังคม	3.52	0.51	มาก
3.	ด้านสิ่งแวดล้อม	4.20	0.50	มาก
ภาพรวม		4.10	0.41	มาก

ในภาพรวมของการพัฒนาชุมชน นักการเมืองท้องถิ่นได้รับการประเมินว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$) โดยด้านสิ่งแวดล้อมได้รับคะแนนสูงสุด ($\bar{X}=4.20$) รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจชุมชน ($\bar{X}=4.11$) และด้านสังคม ($\bar{X}=3.52$) การสัมภาษณ์เชิงลึกยังพบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้โซเชียลมีเดียเป็นช่องทางใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันก็มีความพยายามสร้างสังคมที่มีคุณธรรม ความเสมอภาค และส่งเสริมความไว้วางใจภายในชุมชน ในด้านสิ่งแวดล้อม นักการเมืองท้องถิ่นมีบทบาทชัดเจนในการส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียว การลดการใช้สารเคมี และการปลูกฝังจิตสำนึกผ่านหลักพุทธธรรม เช่น เมตตาและความพอเพียง ทำให้การพัฒนาชุมชนในภาพรวมมีแนวโน้มที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักราชสังคหวัตถุธรรมกับการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ตารางที่ 3 หลักราชสังคหวัตถุ 4 กับการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ตัวแปรตาม		
		การพัฒนาชุมชนตามแนว พุทธวิธีของนักการเมืองท้องถิ่น ในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอ บางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	1. ด้านเศรษฐกิจชุมชน	2. ด้านสังคม 3. ด้านสิ่งแวดล้อม
หลักราชสังคหวัตถุ 4	.503**	.248**	-.008	.708**

ตารางที่ 3 หลักราชสังคหวัตถุ 4 กับการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	การพัฒนาชุมชนตามแนว พุทธวิถีของการเมืองท้องถิ่น ในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัด สมุทรสงคราม	ตัวแปรตาม		
		1. ด้านเศรษฐกิจชุมชน	2. ด้านสังคม	3. ด้านสิ่งแวดล้อม
1. สัสสมณะ				
การส่งเสริมการเกษตร	.851**	.294**	.084	.575**
2. ปุริสมณะ				
การส่งเสริมคนดีมีความสามารถ	.721**	.125*	-.109*	.428**
3. สัมมาปาสะ				
การส่งเสริมอาชีพ	.855**	.301**	-.098	.652**
4. วาจาเปยยะ				
ความมีวาจาอันดูดีมีน้ำใจ	.802**	.104	.083	.629**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักราชสังคหวัตถุธรรมกับการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r=.503^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักราชสังคหวัตถุ 4 ส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาชุมชนในภาพรวม

เมื่อจำแนกตามมิติของการพัฒนา พบว่า ด้านเศรษฐกิจชุมชนมีความสัมพันธ์ในระดับน้อยมาก ($r=.248^{**}$) แต่ยังคงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านสังคมพบว่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมากถึงขั้นไม่สัมพันธ์กันเลย ($r=-.008$) ขณะที่ด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r=-.708^{**}$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แม้จะเป็นความสัมพันธ์ทางลบ แต่ยังคงสะท้อนถึงแนวโน้มที่น่าสนใจในแง่ของผลกระทบต่อนโยบายการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการทดสอบสมมติฐานสนับสนุนว่า หลักราชสังคหวัตถุ 4 มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาชุมชนในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ หากนักการเมืองท้องถิ่นสามารถประยุกต์ใช้หลักธรรมเหล่านี้ได้อย่างเหมาะสม ย่อมส่งผลต่อคุณภาพการพัฒนาชุมชนที่ดีขึ้นในทุกมิติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารเชิงคุณธรรมและการเมืองฐานรากที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง จึงสามารถยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ได้

3. การพัฒนาชุมชนตามแนวพุทธวิถีของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ดำเนินการโดยยึดหลักราชสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ สัสสมะระ มุ่งจัดการทรัพยากรพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความมั่นคงทางอาหาร ปุริสมะระ เน้นการส่งเสริมคนดีมีความสามารถเข้าสู่ตำแหน่งด้วยระบบที่โปร่งใส สัมมาปาสะ สนับสนุนอาชีพที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ชุมชนและสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจท้องถิ่น และวาจาเปยยะ ใช้การสื่อสารที่สุภาพและสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ การมีส่วนร่วม และความร่วมมือในชุมชน ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวสะท้อนถึงการบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับการบริหารท้องถิ่นอย่างสอดคล้องกับบริบทและวิถีชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงบทบาทเชิงรุกในการขับเคลื่อนงานพัฒนาที่อิงหลักราชสังคหวัตถุ 4 โดยเฉพาะด้านวาจาเปยยะที่ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงความสำคัญของการสื่อสารที่สุภาพ จริงใจ และสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยส่งเสริมความร่วมมือและความไว้วางใจจากประชาชน รองลงมาคือด้านสัสสมะระที่เน้นการส่งเสริมเกษตรกรรมและความมั่นคงทางอาหาร ขณะที่ด้านสัมมาปาสะก็แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากผ่านวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของณัฐนันท์ พูนธนโชค และคณะ (2566) และนวนันท์ ปาระกุล และเจนยุทธ์ ปาระกุล (2561) ที่ชี้ถึงบทบาทของการสื่อสารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักราชสังคหวัตถุ ในการเสริมสร้างองค์กร ส่วนการพัฒนาชุมชนในด้านสิ่งแวดล้อมพบว่ามีระดับสูงสุด แสดงถึงการอนุรักษ์พื้นที่สีเขียว การลดสารเคมี และการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ขณะที่ด้านเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเฉพาะการส่งเสริมอาชีพและคุณธรรมในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธล เสวตวรรณ (2564) ที่ชี้ว่า การพัฒนาชุมชนที่ตั้งอยู่บนฐานของคุณธรรม เศรษฐกิจเข้มแข็ง และสังคมที่มีส่วนร่วมจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักราชสังคหวัตถุธรรมกับการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า หลักราชสังคหวัตถุ 4 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สะท้อนว่า การบริหารงานที่ประยุกต์ใช้หลักทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา สามารถเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ความร่วมมือ และความไว้วางใจของประชาชนได้อย่าง

มีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม เมื่อลองนึกเป็นรายด้าน พบว่าความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับน้อยมาก ด้านสังคมไม่มีนัยสำคัญ และด้านสิ่งแวดล้อมแม้จะมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางแต่เป็นเชิงลบ ซึ่งอาจเกิดจากความไม่เชื่อมโยงระหว่างหลักธรรมกับการปฏิบัติงานเชิงรูปธรรมหรือการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของนวนันท์ ประกุล และเจนยuth์ ประกุล (2561) ที่ชี้ว่า การใช้หลักธรรมเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอหากขาดเจตจำนงและกลไกการมีส่วนร่วมที่แท้จริง รวมถึงงานของณัฐนันท์ พูนธนโชค และคณะ (2566) ซึ่งพบว่า การนำหลักราชสังคหัตถุมาใช้ในการงานบริการสาธารณะช่วยยกระดับโครงสร้างแต่ยังไม่เข้าถึงมิติทางสังคมอย่างแท้จริง เช่นเดียวกับงานของเจตต์ คชฤทธิ์ (2562) ที่ชี้ว่า หลักราชสังคหัตถุสามารถเป็นเครื่องมือทางจริยธรรมและกฎหมายในการบริหารงานที่โปร่งใสและยึดประโยชน์สาธารณะ ดังนั้น แม้ความสัมพันธ์จะอยู่ในระดับปานกลาง แต่หากมีการปรับใช้หลักธรรมเชิงระบบ ควบคู่กับนโยบายและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ก็สามารถพัฒนาชุมชนให้ก้าวสู่ความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. การพัฒนาชุมชนตามแนวพุทธวิธีของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือมีความเชื่อมโยงอย่างชัดเจนกับการประยุกต์ใช้หลักราชสังคหัตถุ 4 ในหลายมิติ โดยเฉพาะด้านสัสสมณะ การส่งเสริมเกษตรที่มุ่งจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของพระศกลวัฒน์ จิตตปัญโญ (2563) ซึ่งชี้ถึงบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและคุณภาพชีวิต ด้านปฐิสเมระ การส่งเสริมคนดีมีความสามารถ ก็สะท้อนถึงการคัดเลือกบุคลากรโดยยึดคุณธรรมและความโปร่งใส ซึ่งสัมพันธ์กับข้อเสนอของกิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว (2566) ที่มองว่าหลักธรรมนี้ช่วยเสริมสร้างความชอบธรรมในการใช้อำนาจรัฐ ขณะที่ด้านสัมมาปาสะ การส่งเสริมอาชีพ พบว่าผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทในการสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากและกลุ่มอาชีพอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของพัทพดล เสวตวรรณ (2564) ที่เสนอว่า การพัฒนาทางการเมืองควรบูรณาการหลักธรรมเพื่อสร้างโครงสร้างท้องถิ่นที่เข้มแข็ง และสุดท้าย ด้านวาจาเปยยะ การใช้วาจาที่สุภาพและจริงใจ มีผลต่อการสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเข้มแข็ง ตรงกับผลการศึกษาของกรรณิกา กรานเลิศ ที่เน้นย้ำบทบาทของผู้นำที่ทรงธรรมและสื่อสารอย่างมีศิลปะในการสร้างความยอมรับจากประชาชน ทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้หลักราชสังคหัตถุสามารถยกระดับคุณภาพของการพัฒนาชุมชนทั้งในเชิงโครงสร้างและจิตวิญญาณอย่างเป็นระบบ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนตามแนวพุทธวิถีของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 พบว่า การพัฒนาชุมชนตามแนวพุทธวิถีของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม สะท้อนถึงการบูรณาการหลักราชสังคหวัตถุ 4 กับเป้าหมายการพัฒนา 3 ด้านอย่างสมดุล โดยด้านส่งเสริมเกษตรรูรอบ การจัดการเกษตรกรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความมั่นคงทางอาหาร ด้านส่งเสริมส่งเสริมบุคลากรที่มีคุณธรรมและความสามารถในระบบที่โปร่งใส ด้านสัมมาปาสะขับเคลื่อนอาชีพด้วยการสร้างเครือข่ายทางเศรษฐกิจและเสริมพลังชุมชน ส่วนวาจาเปื่อยยะใช้การ

สื่อสารที่จริงใจเป็นเครื่องมือสร้างความร่วมมือและลดความขัดแย้ง เมื่อเชื่อมโยงกับมิติการพัฒนา พบว่า ด้านเศรษฐกิจชุมชนเน้นการเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากอย่างมีส่วนร่วม ด้านสังคมมุ่งสร้างความไว้วางใจผ่านวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างและยึดหลักธรรมและด้านสิ่งแวดล้อมส่งเสริมการอนุรักษ์ร่วมกับประชาชนโดยยึดหลักพุทธธรรม เช่น ความพอเพียงและไม่เบียดเบียน อันเป็นแนวทางที่เชื่อมโยงการพัฒนาภายนอกกับจิตสำนึกภายในอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นักการเมืองท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการดูแลผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่น โดยจัดให้มีแผนงานที่ชัดเจนด้านสวัสดิการและความปลอดภัย เพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ
2. นักการเมืองท้องถิ่นควรส่งเสริมนโยบายสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนทุกกลุ่มวัย เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในพื้นที่
3. นักการเมืองท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายสนับสนุนกลุ่มชุมชนในการจัดกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรม และประเพณี เพื่อฟื้นฟูบทบาทของชุมชนในการขับเคลื่อนสังคมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำโครงการดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เช่น การเยี่ยมบ้าน การให้ความรู้ด้านสุขภาพ และการพัฒนาศูนย์บริการสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดกิจกรรมสร้างความสามัคคี เช่น เวทีเสวนาชุมชนสัมพันธ์ หรือกิจกรรมนันทนาการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มวัยมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนกลุ่มชุมชนในการจัดงานบุญ ประเพณีท้องถิ่น และกิจกรรมทางศาสนา ทั้งในด้านงบประมาณและการอำนวยความสะดวกเพื่อเสริมสร้างบทบาทของชุมชนในการรักษาอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ทางสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบแนวพุทธรู้กับการบริหารงานท้องถิ่นของนักการเมืองในรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของแนวพุทธวิถีในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนในบริบทของการเมืองท้องถิ่น

3. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวพุทธวิถีกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนระดับท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว. (2566). การศึกษาทัศนะว่าด้วยพระพุทธศาสนากับหลักประโยชน์สาธารณะในกฎหมายมหาชนไทย. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 6(3), 284-297.
- เจด็จ คชฤทธิ์ และคณะ. (2562). ธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม : แบบอย่างจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 9(1), 179-188.
- ฉลัสมิ จุลเพชร. (2565). พัฒนาการของแนวความคิดการปกครองตนเองของท้องถิ่น : โอกาสและความท้าทายภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (ดุชนิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐนันท์ พูนธนโชค และคณะ. (2566). แนวทางการบริหารห้องสมุดยุคใหม่ตามหลักราชสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 62, 215-230.
- นวนันท์ ปาระกุล และเจนุทธิ์ ปาระกุล. (2561). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักราชสังคหวัตถุของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 1(3), 21-35.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2535). *การปกครองท้องถิ่น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระศกลวัฒน์ จิตตปญโญ. (2563). บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหวาด อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิททล เสวตวรรณ. (2564). การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- วาธินี วงศาโรจน์. (2565). นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ: ประชาชนแข็งแรง เศรษฐกิจแข็งแรง ประเทศไทยแข็งแรง. *วารสารการพัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่*, 7(3), 295-309.
- วิชณุ คชรรัตน์. (2564). *แนวทางการพัฒนาคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศราวุธ ชันธวิชัย และคณะ. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในศตวรรษที่ 21. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 6(1), 703-720.
- ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล. (2559). *ข้อเสนอในการปฏิรูปโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักงานบริหารทะเบียน กรมการปกครอง. (2567). *พื้นที่ จังหวัดสมุทรสงครามข้อมูลเดือน มกราคม 2567*. สืบค้น 12 กันยายน 2567, จาก <https://shorturl.asia/a6jQd>
- Best, J. W. (1981). *Research in Education*. New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. New York: Wiley & Son.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.